

in samenwerking met

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Merchtem, Vollickstraat 103-105

Een Nota

Auteur:

B. Belis (OE/ERK/Archeoloog/2018/00205)

J. Siemons

Colofon

VEC Nota 1009

Merchtem, Vollickstraat

Vlaams Erfgoed Centrum bv i.s.m. Ruben Willaert bv

Auteurs: B. Belis & J. Siemons

Archeologienota-ID: 20609

In opdracht van: Vertrouwelijk

Foto's en tekeningen: Vlaams Erfgoed Centrum, tenzij anders vermeld

© Vlaams Erfgoed Centrum bv, Geel, juli '22

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Vlaams Erfgoed Centrum bv.

Vlaams Erfgoed Centrum bv aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek

ISSN 2506-7486

Vlaams Erfgoed Centrum

Liesdonk 5

2440 Geel

Tel + 32 (0) 14 95 34 70

info@vlaamserfgoedcentrum.be

www.vlaamserfgoedcentrum.be

Inhoud

1	Generiek	5
1.3	Huidig gebruik en verstoringen	6
1.4	Onderzoekskader	6
1.4.1	Geplande werken en bodemingrepen	6
2	Verslag van resultaten proefsleuven	9
2.1	Strategie	9
2.1.1	Strategie veldwerk	10
2.2	Methodiek tijdens het veldwerk	11
2.3	Assessmentrapport	12
2.3.1	Methoden, technieken en criteria bij het assessment	12
2.3.2	Aardkundige beschrijving	12
2.3.3	Assessment van de sporen	14
3	Assessment van vondsten	17
3.1	Besluit	18
3.1.1	Assessment van het onderzochte gebied	18
3.2	Bepaling van vervolgonderzoek	19
	Samenvatting	20
	Lijst van afbeeldingen en tabellen	21
	Bijlage 1 Sporenlijst	22
	Bijlage 2 ASK proefsleuvenonderzoek	23
	Bijlage 3 Hoogtes	24

periode	tijd in jaren	
Nieuwste tijd:		19 ^e E - heden
Nieuwe tijd:		16 ^e E - 18 ^e E na Chr.
Middeleeuwen:		5 ^e E - 15 ^e E na Chr.
Late Middeleeuwen	13 ^e E - 15 ^e E na Chr.	
Volle Middeleeuwen	10 ^e E - 12 ^e E na Chr.	
Vroege Middeleeuwen C / Karolingische periode	8 ^e E - 9 ^e E na Chr.	
Vroege Middeleeuwen B / Merovingische periode	6 ^e E - 8 ^e E na Chr.	
Vroege Middeleeuwen A / Frankische periode	5 ^e E na Chr.	
Romeinse tijd:		57 voor Chr. - 402 na Chr.
IJzertijd:		800 - 57 voor Chr.
Late IJzertijd	250 - 57 voor Chr.	
Midden-IJzertijd	475/450 - 250 voor Chr.	
Vroege IJzertijd	800 - 475/450 voor Chr.	
Bronstijd:		2100/2000 - 800 voor Chr.
Neolithicum (Jonge Steentijd):		5300 - 2000 voor Chr.
Finaal-Neolithicum	3000 - 2000 voor Chr.	
Laat-Neolithicum	3500 - 3000 voor Chr.	
Midden-Neolithicum	4500 - 3500 voor Chr.	
Vroeg-Neolithicum	5300 - 4800 voor Chr.	
Mesolithicum (Midden-Steentijd):		circa 9500 - 4000 voor Chr.
Paleolithicum (Oude Steentijd):		tot 10 000 voor Chr.

Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden. (Bron: Onderzoeksbalans Vlaanderen)

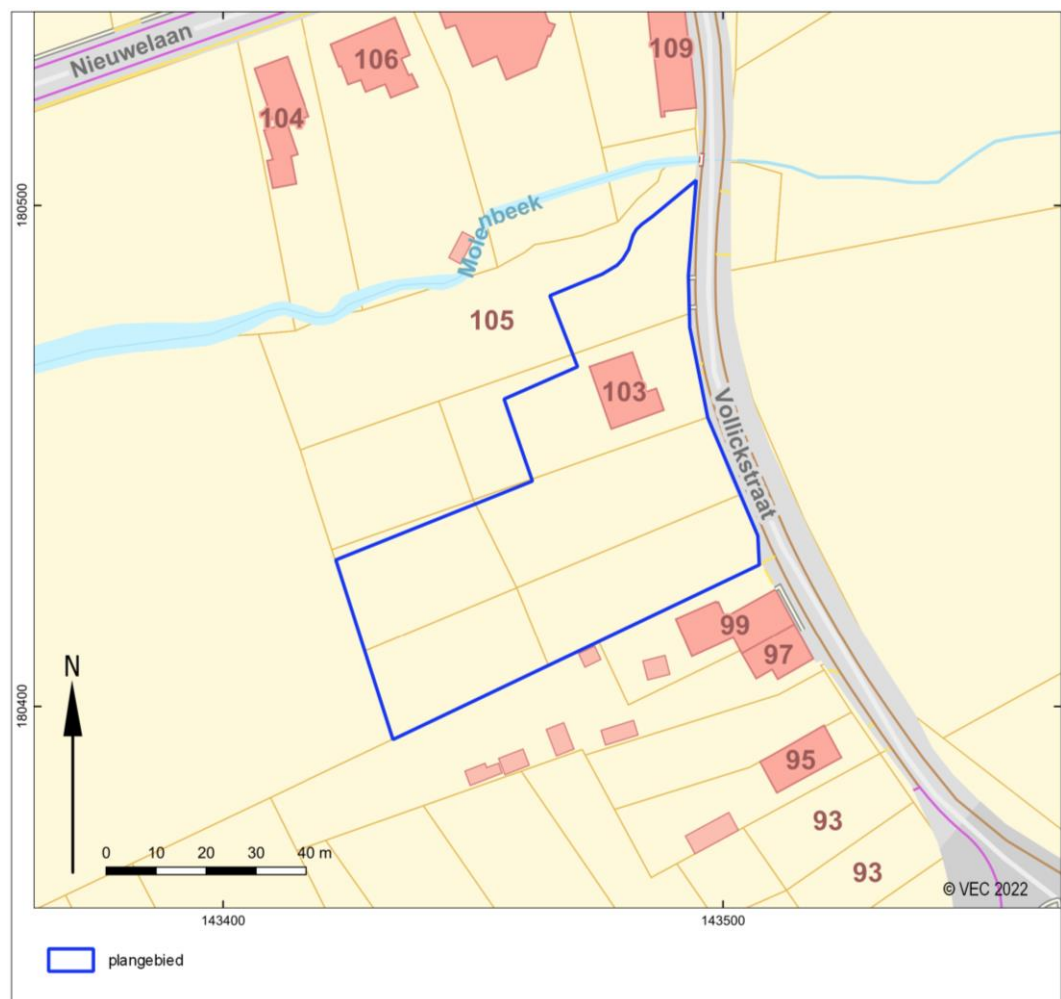
1 Generiek

1.1 Inleiding

In opdracht heeft Vlaams Erfgoed Centrum in Juli 2022 een nota opgesteld naar de archeologische waarde van de Vollickstraat te Merchtem (afb. 1). De nota bestaat uit een landschappelijk bodemonderzoek en een proefsleuvenonderzoek. Het is uitgevoerd naar aanleiding van de voorgenomen nieuwbouw van een woning met poolhouse en zwembad.

De nota volgt op een reeds bekrachtigde archeologienota, bestaande uit een bureaustudie, uitgevoerd door Mijn EPB.be in samenwerking met Bart Bot Archeologie in 2021.¹ De resultaten van dit onderzoek en de te nemen maatregelen worden uitvoerig beschreven in hoofdstuk 1.1.2.

Op basis van de bureaustudie werd enkel het gedeelte van het plangebied geselecteerd waar de geplande werken de bodem zullen verstoren.

Afb. 1. Het plangebied en omgeving op de Basiskaart Vlaanderen (GRB). (Bron: Agentschap Informatie Vlaanderen)

¹ Bot, B. 2021; <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/20609>

1.2 Administratieve gegevens

Eerdere onderzoeksfasen:	Bureauonderzoek: : 2021G145 (regulier traject)
Huidige onderzoeksfasen:	Landschappelijk booronderzoek: 2022B279 (uitgesteld traject)
	Proefsleuvenonderzoek: 2022G176
Aanleiding:	Nieuwbouw
Adres:	Vollickstraat 103-105
Gemeente:	Merchtem
Provincie:	Vlaams-Brabant
Kadastrale gegevens:	Gemeente Merchtem, Afdeling 5 Schaffen, 229A, 229B, 229C, 229D(deels), 478A(deels) en 478C (deels).
Diepte bodemverstoring	Maximaal 4,8 m – mv
Oppervlakte plangebied	4042m ²
Coördinaten (<i>bounding box</i> ; <i>Lambertcoördinaten</i> (EPSG:31370))	Xmin = 143407 Ymin = 180392 Xmax = 143507 Ymax = 180515
VEC-projectcode:	Proefsleuvenonderzoek: 5040219
Auteur(s):	B. Belis J.Siemons
Projectmedewerker(s):	B.Belis (archeoloog) J. Siemons (archeoloog)
Erkend archeoloog:	B. Belis (OE/ERK/Archeoloog/2018/00205)
Begindatum onderzoek:	15 Juli 2022
Einddatum onderzoek:	15 juli 2022
Beheer en plaats documentatie:	Vlaams Erfgoed Centrum Liesdonk 5 2440 Geel

1.3 Huidig gebruik en verstoringen²

Het plangebied is deels in gebruik als weiland, verder is er op het plangebied een woning met toonzone aanwezig. De huidige verstoring op het plangebied is minimaal, de bestaande woning heeft geen kelder. De gekende verstoringen bestaan enkel uit de funderingen van de woning.

1.4 Onderzoekskader

1.4.1 Geplande werken en bodemingrepen³

De geplande werken bestaan uit enkele verscheidene ingrepen: 1. de bouw van een nieuw hoofdgebouw, 2. De bouw van een poolhouse met zwembad en terras en 3. de aanleg van riolering.

1. Nieuwbouw

De nieuwbouw bestaat uit een gebouw met kelder met een grondoppervlak van 865m². De kelder wordt uitgegraven tot een diepte van 3,7m onder het maaiveld. Plaatselijk word de fundering van de liftkoker nog 1,1 m dieper dan de vloer van de kelder aangelegd.

² Dit tekstdeel is met het oog op conformiteit (vrijwel) woordelijk overgenomen uit de archeologienota: Bot, B. 2021

³ Dit tekstdeel is met het oog op conformiteit (vrijwel) woordelijk overgenomen uit de archeologienota: Bot, B. 2021

2. Aanleg poolhouse met zwembad en terras

Het poolhouse heeft een voetafdruk van 89m², de fundering zal de bodem voor een diepte van 22cm verstoren voor de bodemplaat en 80 cm voor de funderingszolen. Het zwembad zal uitgegraven worden tot een diepte van 1,5m onder het maaiveld. De oprit die hierbij wordt aangelegd krijgt een fundering van 20cm onder het maaiveld.

3. Werken rioleringsstelsel

De nieuwe riolering zal worden uitgegraven tot een diepte van 80 cm. Twee septische putten en 4 regenwaterputten zullen worden uitgegraven tot een diepte van respectievelijk 1,8 en 2,2 meter onder het maaiveld.

De terrassen worden tot een diepte van 20 cm onder het maaiveld uitgegraven.

De consequentie van de voorgenomen ingreep kan zijn dat eventuele aanwezige waardevolle archeologische resten in de ondergrond worden aangetast.

Afb. 2. Overzicht van de geplande werken binnen het plangebied (bron: opdrachtgever).

Afb. 3. Overzicht van het funderings- en rioleringsplan (bron: opdrachtgever).

1.5 Archeologische voorkennis en maatregelen

Van het plangebied is reeds in 2021 een archeologienota opgemaakt in de vorm van een bureauonderzoek.⁴ In deze paragraaf zal per eerdere onderzoeksfase een uitgebreide samenvatting gegeven worden van de resultaten, archeologische verwachting en geadviseerde maatregelen.

Bureauonderzoek – [2021G145]

Op basis van het bureau onderzoek kan gesteld worden dat er binnen het plangebied vanaf de 19^e eeuw tot heden bebouwing is geweest. Mogelijk heeft deze bewoning een voorganger in de 18^e eeuw. Door een gebrek aan onderzoek in de directe omgeving zijn er weinig vondsten of sites gekend. Het plangebied heeft wel een gunstige ligging voor het aantreffen van steentijdartefacten sites e, voor het aantreffen van sporensites uit alle periodes vanaf het Neolithicum tot de Nieuwe Tijd.

⁴ Bot, B. 2021; <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/20609>

Landschappelijk booronderzoek – [2022B279]

Tijdens het landschappelijk booronderzoek werd 5 boringen gezet. Het landschappelijk booronderzoek heeft aangetoond dat de bodem ter hoogte van het onderzoeksgebied is opgebouwd uit een lemig AC-bodemprofiel. Enkel ter hoogte van boring 2 is er mogelijk een dunne colluviale laag aanwezig. De sedimenten werden vermoedelijk tijdens het Weichseliaan tot vroeg-Holoceen op eolische wijze afgezet. De aanwezigheid van fluviatiele afzettingen van het Holoceen waarvan op de Quartairgeologische kaart sprake is kon niet worden getoetst aan de werkelijkheid. Door de aanwezige harde ondergrond kon de noordelijkste boring (boring 1) niet worden uitgevoerd. Er werd een proefsleuvenonderzoek werd geadviseerd.

2 Verslag van resultaten proefsleuven

2.1 Strategie

Het onderzoek is uitgevoerd conform de Code van Goede Praktijk en de bepalingen uit het programma van maatregelen. Voor de start van het proefsleuvenonderzoek is een melding van aanvang gedaan (ID 6197) bij het agentschap Onroerend Erfgoed. Tevens is een projectcode aangevraagd in het archeologieportaal (2022G176).

Om een betrouwbaar beeld te kunnen vormen van de aanwezige archeologie binnen het plangebied, diende een oppervlakte van ongeveer 12,5% worden onderzocht door middel van proefsleuven en kijkvensters. Er is gekozen voor dit percentage omdat op die manier genoeg oppervlakte onderzocht kon worden om een goede archeologische verwachting te bekomen van het plangebied. Naast de sleuven, die 10% van de oppervlakte beslaan, is er ruimte voorzien voor 2,5% in de vorm van kijkvensters, dwarssleuven of volgsleuven.

In totaal werden er 6 proefsleuven gepland (afb. 4). Drie hebben een afmeting van 2 x 30 m, één heeft een afmeting van 2x 45 m en tot slot hebben twee sleuven een afmeting van 2x 60 m. Ze hebben een noordwest-zuidoost oriëntatie en beslaan een totale oppervlakte van 510 m². De tussenafstand tussen de sleuven bedraagt ca. 15 m waardoor de sleuven maximaal gespreid worden.

Afb. 4. Gepland puttenplan.

2.1.1 Strategie veldwerk

De zone waarin het proefsleuvenonderzoek werd uitgevoerd betrof een tuinzone, een weiland en een bestaande woning (afb. 5). De woning was nog niet afgebroken voor de start van het archeologisch onderzoek. Bovendien werden er in de voortuin verschillende deksels van stookolietanks en regenwater herkend. Hierdoor kon ca. 350m² van het plangebied niet worden onderzocht. Sommige sleuven werden hierdoor verplaatst of ingekort. De sleuven konden verder grotendeels volgens plan uitgegraven worden.

In totaal werd ca. 481 m² van het terrein onderzocht in de vorm van zeven proefsleuven en een aantal kijkvensters (afb. 6). Dit komt neer op ca. 11,9% van de geplande werken (4042 m²). Hierbij is geen rekening gehouden met de aanwezige bebouwing en kabels/leidingen (350 m²).

Afb. 5. Zicht op het weiland richting het westen (links) en op het huis met voortuin richting het zuidwesten (rechts).

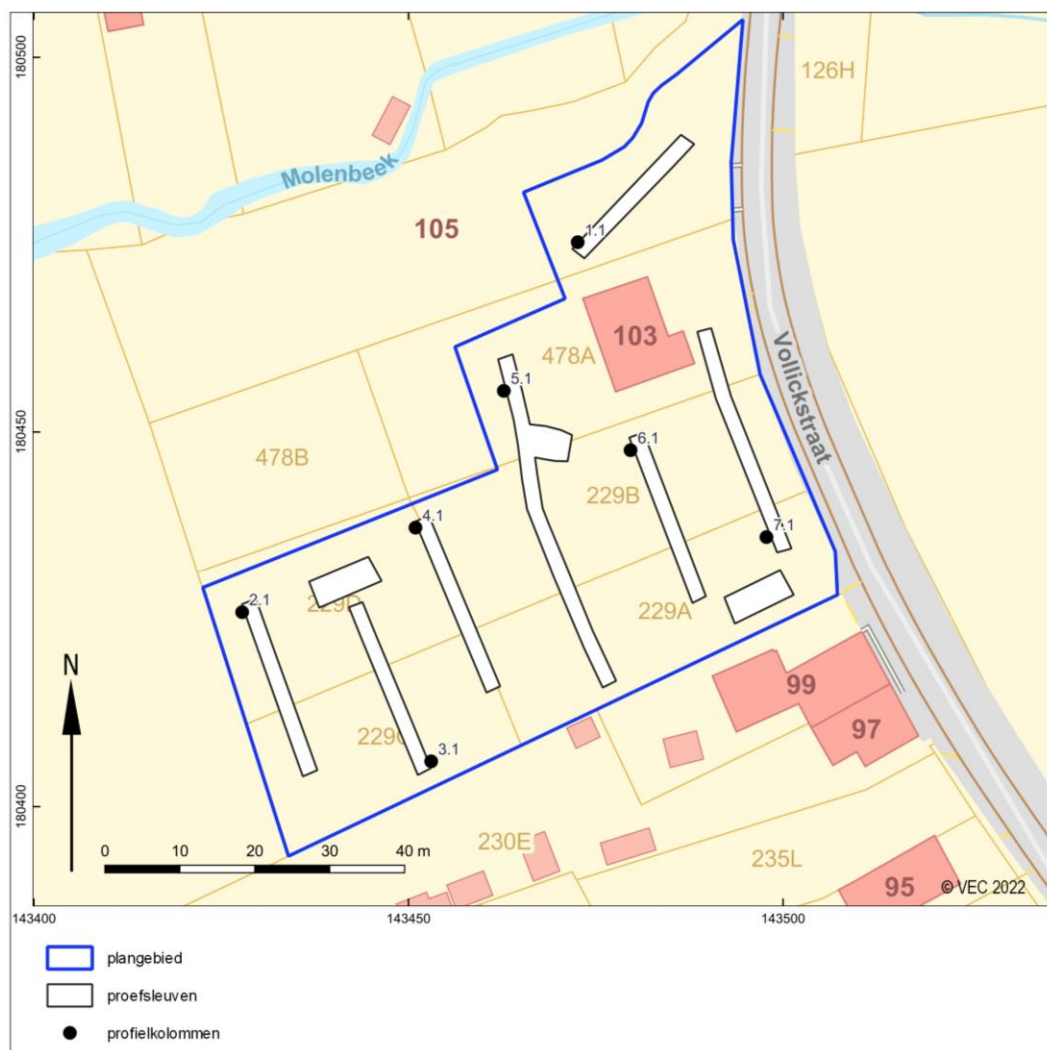
Afb. 6. Aangelegd puttenplan.

2.2 Methodiek tijdens het veldwerk

Het archeologische vlak is onder begeleiding van de veldwerkleider machinaal aangelegd door een kraan op rupsbanden met een gladde bak. Het vlak is ter plaatse van de sporen manueel opgeschaafd om de leesbaarheid te bevorderen. Ook is er een metaaldetector ingezet tijdens het proefsleuvenonderzoek. Hierna zijn het vlak en de sporen digitaal ingemeten en uitvoerig beschreven (spoornummer, vorm, soort, kleur, samenstelling) met behulp van een *Global positioning system* (GPS).

Om een indruk te krijgen van de aard en conservering zijn enkele grondsporen met de hand gecoupeerd. Alle antropogene sporen zijn in het vlak gefotografeerd en de gecoupeerde sporen zijn gefotografeerd, getekend (schaal 1:20) en beschreven.

Om de bodemopbouw te bestuderen zijn er zeven profielkolommen aangelegd (afb. 7). De profielkolommen zijn handmatig opgeschaafd en vervolgens ingekrast. De kolommen zijn bestudeerd door een aardkundige. De lithologische lagen zijn gedocumenteerd, alsook de archeologisch relevante lagen zoals vegetatiehorizonten, cultuurlagen en sporen. Alle lagen zijn beschreven op textuur, kleur en bodemkundige verschijningen.

Afb. 7. Locatie van de profielkolommen (opgebouwd uit put- en referentienummer).

2.3 Assessmentrapport

2.3.1 Methoden, technieken en criteria bij het assessment

Gezien het gering aantal geschikte archeologisch aangetroffen sporen zijn er geen stalen genomen. Zodoende ontbreekt een assessment van de stalen. Er werd een enkele scherf aangetroffen en wordt besproken in het vondst- en conservatie-assessment. Het assessment van de sporen werd uitgevoerd op basis van de digitale plannen en coupetekeningen, de foto's en de spoorbeschrijvingen. Deze gegevens werden bestudeerd in relatie tot historisch kaartmateriaal en luchtfoto's.

2.3.2 Aardkundige beschrijving

Tijdens het veldwerk zijn er zeven profielen opgeschaafd en gedocumenteerd. Deze zijn beschreven op lithologie, sedimentologie en bodemvorming. De bodems zijn beschreven per onderscheiden hoofd- en

subhorizont. Van elk profiel is, indien nodig, het koolzure kalkgehalte bepaald met behulp van een 10% zoutzuuroplossing. Daarnaast zijn, indien aanwezig, sedimentaire structuren beschreven.

De X- en Y-coördinaten zijn ingemeten met een *Global positioning system* (GPS) met een nauwkeurigheid van 1 cm (planimetrie in Lambertcoördinaten (EPSG:31370)). De Z-coördinaten zijn tevens tot op 1 cm nauwkeurig bepaald, op basis van de Tweede Algemene Waterpassing.

Bodemopbouw proefsleuvenonderzoek

De situatie uit het proefsleuvenonderzoek komt overeen met het booronderzoek. Het plangebied bestaat uit een droge leembodem waarbij de natuurlijke bodemopbouw deels intact was. Het archeologisch vlak bevond zich direct onder de bouwvoor aan de top van de natuurlijke bodemopbouw. Op sommige plaatsen werden twee archeologische niveaus aangetroffen. Het zuidelijk deel van het plangebied ligt op een klein plateau waarbij de bodemopbouw geërodeerd is tot op de C-horizont. Direct onder de bouwvoor werd de kalkrijke C-horizont aangetroffen (afb. 8, profiel 2.1). De B-horizont is hier niet meer aanwezig. Meer richting het noorden werd nog een laag colluvium aangetroffen bovenop de C-horizont (afb. 8, profiel 5.1). Ook hier werd geen B-horizont meer aangetroffen. Het colluvium kan aan de hand van aardewerk gedateerd worden in de Nieuwe Tijd. Profiel 2.1 en 5.1 worden als referentieprofielen voor de verschillende situaties van de bodem genomen (afb. 8).

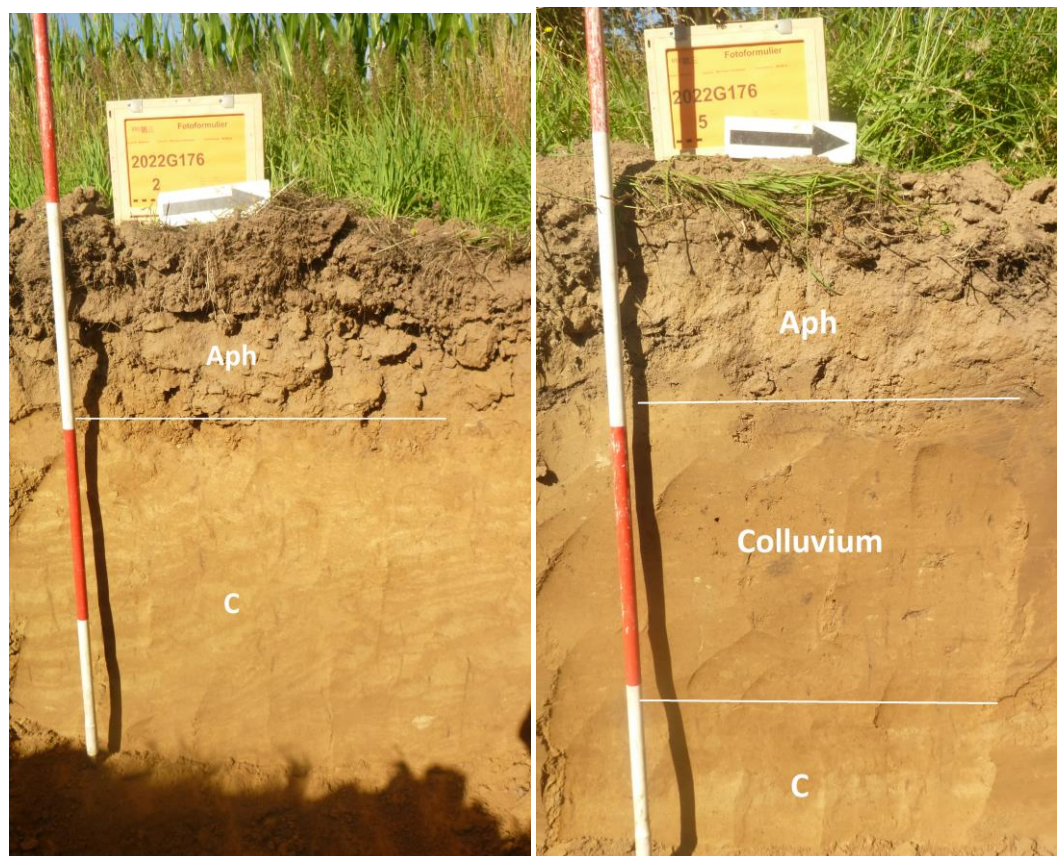
De referentieprofielen vertonen de volgende profielopbouw:

Profiel 2.1

- S1000 LZ1, donker grijsbruin: bouwvoor (Aph-horizont)
- S5000 LZ3, witbruin gelaagd: moederbodem (C-horizont)

Profiel 5.1

- S1000 LZ1, donker grijsbruin: bouwvoor (Aph-horizont)
- S2500 LZ1, bruin: natuurlijke ophogingslaag (Colluvium)
- S5000 LZ3, witbruin gelaagd: moederbodem (C-horizont)

Afb. 8. Profiel 2.1(links) en 5.1(rechts).

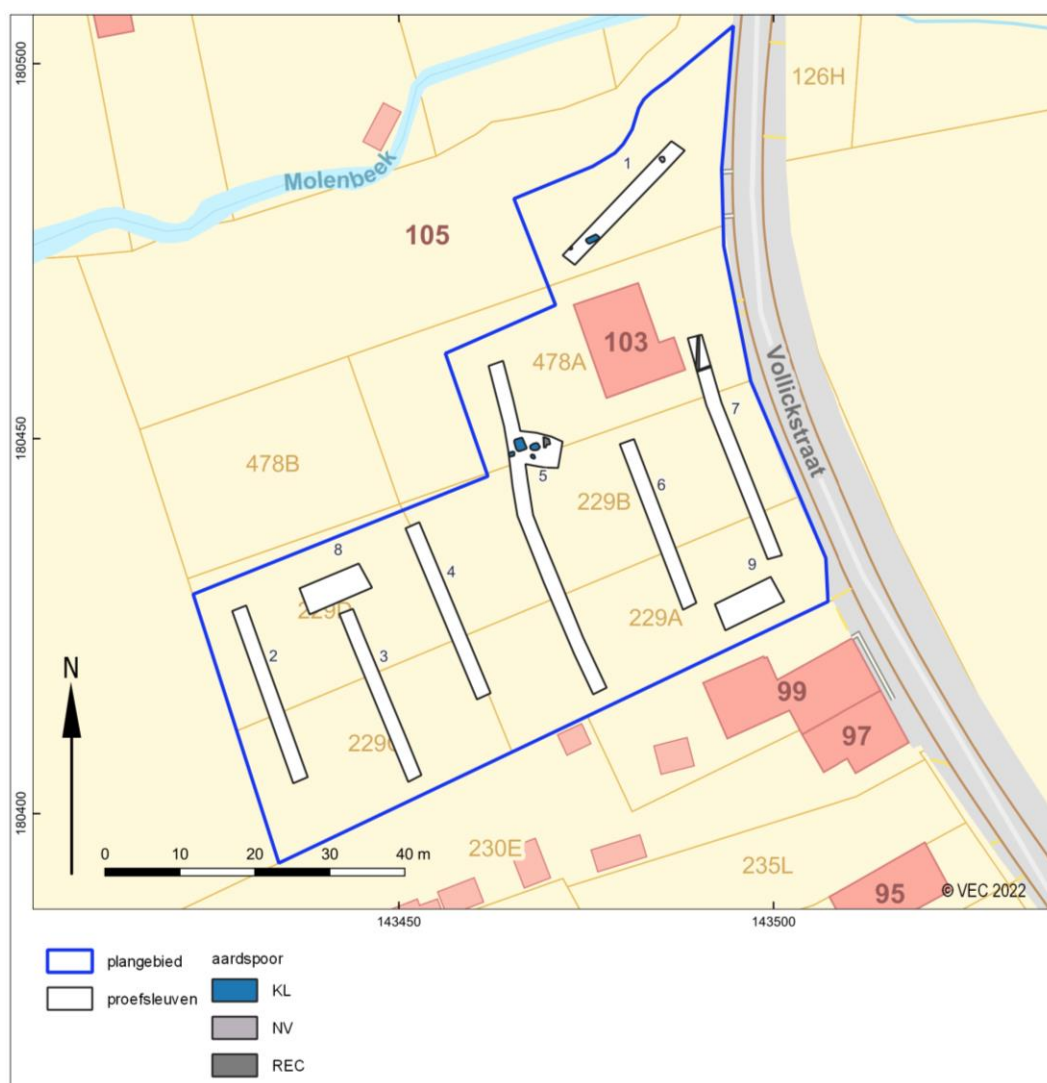
Conclusie

Het plangebied betreft een droge leembodem. De situatie tijdens het proefsleuvenonderzoek komt overeen met het booronderzoek. In het noorden werd een laag colluvium boven de C-horizont aangetroffen. In het hoger gelegen deel in het zuiden werd deze laag niet aangetroffen. Hier werd direct onder de bouwvoor de C-horizont aangetroffen. De B-horizont is nergens meer aangetroffen en is waarschijnlijk geërodeerd.

2.3.3 Assessment van de sporen

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn in totaal drie categorieën sporen geregistreerd. Deze zijn geïnterpreteerd als kuil (KL), natuurlijke verstoring (NV) en recente verstoring (REC) (afb. 9). De sporenlijst is terug te vinden in bijlage 1. De gedetailleerde sporenkaarten en vlakhoogtekaarten zijn ondergebracht in de bijlagen 2 en 3.

De natuurlijke sporen die in het vlak zijn aangetroffen en direct als natuurlijk zijn herkend, hebben steeds het spoornummer 998 (NV) gekregen. Deze natuurlijke sporen behelzen dierengangen of -holen en plantaardige verstoringen zoals boomvallen en wortelgangen. Deze sporen zijn te herkennen door een onregelmatige aflijning in het vlak en vaak de oorspronkelijke bodemvorming als vulling. De recente verstoringen hebben steeds het spoornummer 999 (REC) gekregen. De recente verstoringen konden in het vlak herkend worden aan de donkere gevlekte vulling en strakke aflijning. Verder zorgt de stratigrafische positie (ingegegraven vanaf de bouwvoor) voor deze jonge datering.

Afb. 9. Allesporenkaart van het proefsleuvenonderzoek.

Tijdens het onderzoek werden twee sporen aangetroffen in werkput 1. Bij de aanleg van de proefsleuf werd in de top van het colluvium een kuil vol dierlijk botmateriaal aangetroffen. Net onder het colluvium werd ook nog een kuil aangetroffen (afb. 10). Deze sporen bevonden zich onder een recente puinlaag. Het lijkt hier te gaan om een verstoring ontstaan bij de afbraak van de woning zichtbaar op historisch kaartmateriaal (afb. 11). De kuil zonder botmateriaal werd gecoupeerd en bevatte een enkele scherf (Laat)Middeleeuws aardewerk. De kuil met het dierlijk botmateriaal kon aan de hand van een enkel muntje uit de vulling gedateerd worden in de Nieuwe Tijd.

De rest van de sporen werden aangetroffen in het colluvium van werkput 5. Het gaat om vier kuilen, aangetroffen in de proefsleuf en een kijkvenster (afb. 12). Deze lijken door het hoge aantal baksteenspikkels en de scherpe aflijning in de Nieuwe Tijd te dateren. De vondst van een scherf in het pakket colluvium dateert de laag in de Nieuwe Tijd. De sporen doorsnijden de top van het colluvium en kunnen dus pas tijdens of na de Nieuwe tijd zijn ingegraven. Deze sporen kunnen waarschijnlijk geïnterpreteerd worden als enkele kuilen gegraven op het achtererf van de woning zichtbaar op het historisch kaartmateriaal. Spoor 3 en 4 werden gecoupeerd maar bevatte geen vondstmateriaal (afb. 13-14).

Afb. 10. Spoor 1 in werkput 1 met de recente verstoring rechts.

Afb. 11. Allesporenkaart op de Ferrariskaart (links) en de Atlas der Buurtwegen (rechts).

Afb. 12. Kijkvenster in werkput 5.

Afb. 13. Spoor 4 in de coupe.

Afb. 14. Spoor 3 in de coupe.

3 Assessment van vondsten

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden vijf vondstnummers uitgedeeld. Vondstnummer 1 komt uit spoor 2 in werkput 1. Deze werd gevonden in de kuil met dierlijk botmateriaal. Het gaat om een koperen munt met Charles VI op de voorkant. Het is een 1 liard uit de 18de eeuw, ten tijde van de Spaanse Nederlanden. Vondstnummer 2 komt uit spoor 1 in werkput 1. Het gaat om een grijsbakkende scherf uit de Middeleeuwen, waarschijnlijk de Late Middeleeuwen. Vondstnummer 3 is een roodbakkende scherf met loodglazuur uit spoor 2 in werkput 1. Deze komt uit de kuil met dierlijk botmateriaal en heeft een datering in de Nieuwe Tijd. Vondstnummer 4 zijn een aantal botten van waarschijnlijk een rund of paard. Deze

komen ook uit spoot 2 in werkput 1. Het laatste vondstnummer (vnr. 5) is een roodbakkende randscherf met loodglazuur. Deze komt uit het colluvium en is te dateren in de Nieuwe Tijd.

3.1 Besluit

3.1.1 Assessment van het onderzochte gebied

De onderzoeksvragen kunnen als volgt worden beantwoord:

- Zijn er archeologische sporen aanwezig? Welke spoorcategorieën komen voor?
In totaal werden zes archeologisch relevante sporen aangetroffen. Het gaat om zes kuilen.
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
De bewaringstoestand in proefsleuf één is matig, het archeologische vlak op het colluvium is hier minstens deels afgegraven door de bouw en afbraak van de bebouwing zichtbaar op historisch kaartmateriaal. De sporen in werkput 5 kennen een goede bewaring.
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren en behoren ze tot één of meerdere periodes?
Er konden geen structuren herkend worden. De sporen dateren allen uit de Nieuwe Tijd, deze datering kan gesteld worden op basis van de stratigrafische ligging van de sporen en het vondstmateriaal. Spoor 1 kon aan de hand van een enkele scherf gedateerd worden in de Middeleeuwen, dit spoor is afgetopt door de latere bouw en afbraak van de woning.
- Kunnen sporen in verband gebracht worden met de nabijgelegen archeologische sites en gekende archeologische waarden?
De sporen aangetroffen bij het onderzoek lijken gelinkt te kunnen worden aan de historische bewoning zichtbaar vanaf de 19^e eeuw. De locatie van de woning zelf is sterk verstoord er werd enkel een puinlaag aangetroffen, intacte muren of funderingen konden niet worden herkend.
- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten of aanwijzingen voor andere functionele eigenschappen?
Dergelijke sporen werden niet aangetroffen.
- Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
De sporen liggen op de helling en lager gelegen deel van het plangebied. Het gaat waarschijnlijk om het achtererf waarbij de woning aan de straat lag. De sporen bevinden zich in het colluvium dat gevormd is in de Nieuwe Tijd.
- Kan een archeologische site uitgesloten worden? Wat is de graad van verstoring binnen het plangebied?
Het lijkt erop dat het plangebied een matig tot slecht bewaard erf uit de 19^e eeuw bevat. De woning is niet meer bewaard, op de puinlaag na. Rondom het huis werden nog diverse kuilen aangetroffen deze dateren uit ruwweg dezelfde periode. Deze kunnen gelinkt worden aan activiteiten op het achtererf.
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (maatregelen behoud in situ)?
Er is geen archeologisch waardevolle site aanwezig.
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:
 - Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?

Er wordt geen vervolgonderzoek aangeraden.

- Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?

Er wordt geen vervolgonderzoek aangeraden.

- Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?

Er wordt geen vervolgonderzoek aangeraden.

- Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?

Er wordt geen vervolgonderzoek aangeraden.

3.2 Bepaling van vervolgonderzoek

Tijdens het proefsleuvenonderzoek bleek dat het plangebied enkele archeologisch relevante sporen bevatte. Het gaat om een enkele kuil met een mogelijke datering in de Middeleeuwen en vijf kuilen uit de Nieuwe Tijd. Deze lijken verband te houden met de bewoning die sinds de 19de eeuw aanwezig was op het plangebied. Van dit huis zichtbaar op historisch kaartmateriaal werd enkel een puinlaag aangetroffen. Het gaat dus om een slecht bewaard Nieuwe Tijd erf.

De conservering van de sporen, de onzekerheid van de aanwezigheid van structuren, de mogelijke aftopping van het archeologisch niveau zorgen ervoor dat de vindplaats gezien wordt als zijnde met weinig kennispotentieel. De kosten van een opgraving wegen niet op tegen de baten van kenniswinst.

Het Vlaams Erfgoed Centrum adviseert daarom een vrijgave van het terrein aan de Vollickstraat 103-105 te Merchtem.

Samenvatting

In opdracht heeft Vlaams Erfgoed Centrum in de periode juli 2022 een onderzoek gedaan naar de archeologische waarde aan de Vollickstraat te Merchtem. Er is een landschappelijk booronderzoek en een proefsleuven onderzoek uitgevoerd naar aanleiding van de voorgenomen aanleg van een nieuwbouwproject.

Tijdens het landschappelijk booronderzoek werd 5 boringen gezet. Het landschappelijk booronderzoek heeft aangetoond dat de bodem ter hoogte van het onderzoeksgebied is opgebouwd uit een lemig AC-bodemprofiel. Enkel ter hoogte van boring 2 is er mogelijk een dunne colluviale laag aanwezig.

Omdat er een potentieel aan archeologisch waardevolle contexten was, is een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Hierbij werden er enkele sleuven uitgegraven om uitspraak te doen over de aanwezigheid van archeologische sporen. Tijdens dit onderzoek bleek dat het plangebied enkele archeologisch relevante sporen bevatte. Deze worden echter gezien als sporen met weinig kennispotentieel.

Het Vlaams Erfgoed Centrum adviseert daarom geen vervolgonderzoek in de vorm van een vlakdekkende opgraving voor het plangebied.

Literatuur

Agentschap Onroerend Erfgoed, 2019: *Code van Goede Praktijk voor de uitvoering en rapportage over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 4,0*, Brussel

Bot, B., 2021: *Archeologienota Merchtem Vollickstraat*. Gent

Bot, B., 2021: *Archeologienota Merchtem Vollickstraat. Programma van Maatregelen*. Gent

Lijst van afbeeldingen en tabellen

Afb. 1. Het plangebied en omgeving op de Basiskaart Vlaanderen (GRB). (Bron: Agentschap Informatie Vlaanderen)

Afb. 2. Overzicht van de geplande werken binnen het plangebied (bron: opdrachtgever).

Afb. 3. Overzicht van het funderings- en rioleringsplan (bron: opdrachtgever).

Afb. 4. Gepland puttenplan.

Afb. 5. Zicht op het weiland richting het westen (links) en op het huis met voortuin richting het zuidwesten (rechts).

Afb. 6. Aangelegd puttenplan.

Afb. 7. Locatie van de profielkolommen (opgebouwd uit put- en referentienummer).

Afb. 8. Profiel 2.1 (links) en 5.1 (rechts).

Afb. 9. Allesporenkaart van het proefsleuvenonderzoek.

Afb. 10. Spoor 1 in werkput 1 met de recente verstoring rechts.

Afb. 11. Allesporenkaart op de Ferrariskaart (links) en de Atlas der Buurtwegen (rechts).

Afb. 12. Kijkvenster in werkput 5.

Afb. 13. Spoor 4 in de coupe.

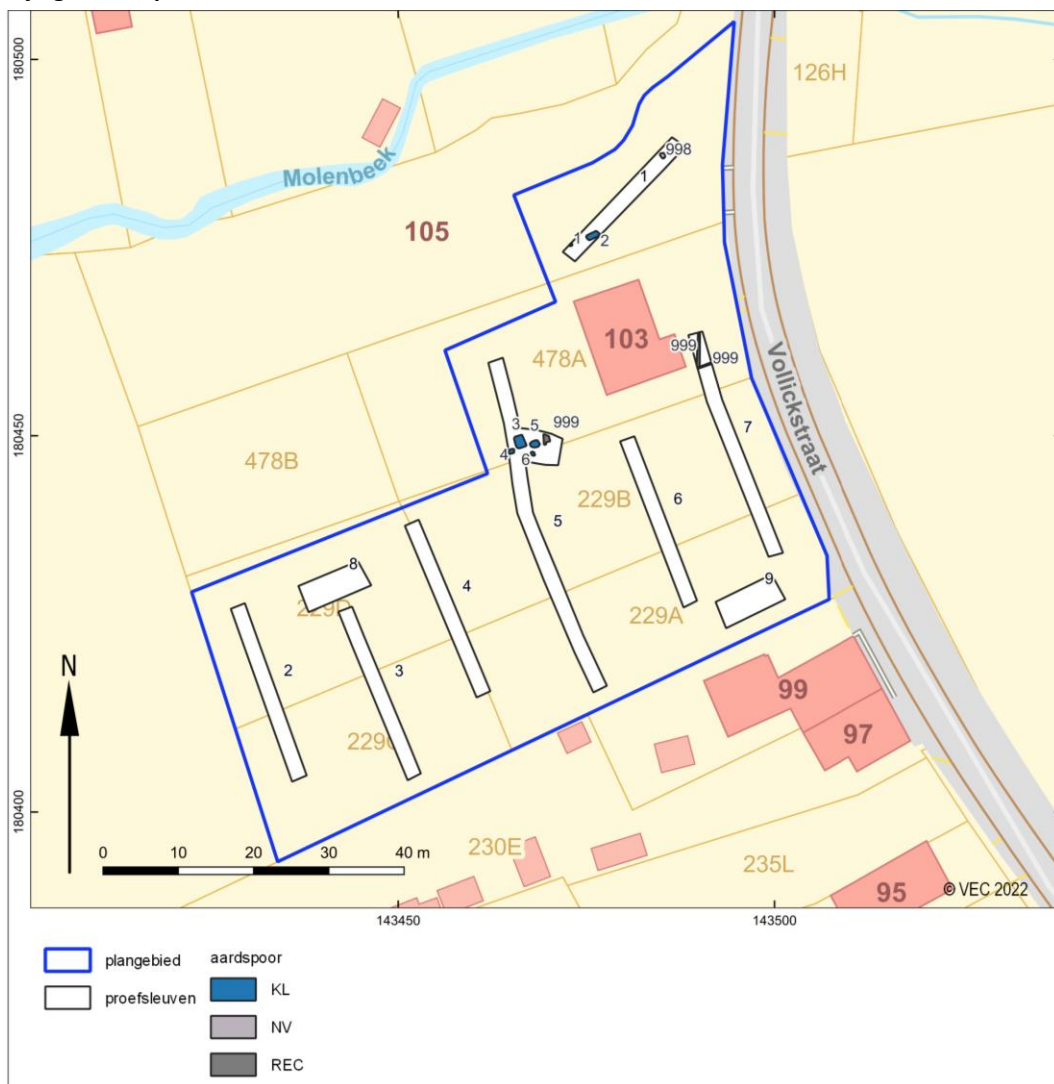
Afb. 14. Spoor 3 in de coupe.

Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden. (Bron: Onderzoeksbalans Vlaanderen)

Bijlage 1 Sporenlijst

OPGR_ID	PUTNR	VLAKNR	SPOORNr	VULLINGNR	AARDSPoor	VORM_VLAK	VORM_COUPE	DIEPTE	TINT	HOOFDKLEUR	NEVENKLEUR	TEXTUUR	GEVLEKT
MERM-22	1	1	1	1	KL	OVL	KOM	20	LICHT	GR	BR	LZ1	Nee
MERM-22	1	1	2	1	KL	RHK		0	MIDDEN	GR	BR	LZ1	Nee
MERM-22	5	1	3	1	KL	OVL	RHK	32	MIDDEN	GR	BR	LZ1	Nee
MERM-22	5	1	4	1	KL	OVL	RHK	42	MIDDEN	GR	BR	LZ1	Nee
MERM-22	5	1	5	1	KL	OVL		0	MIDDEN	GR	BR	LZ1	Nee
MERM-22	5	1	6	1	KL	OVL		0	MIDDEN	GR	BR	LZ1	Nee

Bijlage 2 ASK proefsleuvenonderzoek

Bijlage 3 Hoogtes

